

SILVIO PELLICO

FRANCESCA DE RIMINI

TRAGEDIA

VERSIÓ DE
ALFONS MASERAS

BARCELONA
BIBLIOTECA POPULAR DE «L'AVENÇ»

1909

ALS MEUS CARISSIMS GERMANS

ELS ESPOSOS

MARIA DE LA CARITAT MASERAS

I

FRANCESC MESSA BALANZART

Durant la vostra estada a Mahó donàreu acullida al vostre germà, enfeblit per l'empremta de la vida activa de les grans capitals. Al costat vostre, davant del mar i a l'aire pur, recobrà la salut perduda i asserenà 'l seu esperit febrós. Allí, en la placida tranquil·litat de la vostra amable companyia, dedicà ses hores de vaga a esculpir en versos catalans la tormentosa tragedia que en la seva juvenesa compongué Silvio Pellico. A vosaltres dec la present versió, i es a vosaltres a qui l'endrego. Aculliu-la amb benevolença, car sols l'escudo sota 'ls vostres noms per donar-vos un testimoniatge més del meu amor.

Noi leggevamo un giorno, per diletto,
Di Lancillotto come amor lo strinse;
Soli eravamo e senza alcun sospetto.
Per più fiate gli occhi ci sospinse
Quella lettura e scolorocci il viso,
Ma solo un punto fu quel che ci vinse.
Quando leggemmo il disiato riso,
Esser baciata da cotanto amante,
Questi, che mai da me non fia diviso,
La bocca mi baciò tutto tremante.

PERSONES

LANCIOTTO, senyor de Rimini.

PAOLO, germà seu.

GUIDO, senyor de Ravena.

FRANCESCA, filla seva i muller den Lanciotto

UN PATGE.

GUARDIES.

L'escena, a Rimini, en el palau senyorial.

.

ACTE PRIMER

ESCENA I

Surt en LANCIOTTO de les seves estancies per anar a trobar en GUIDO, amb el qual s'ajunta. S'abracen afectuosament.

GUIDO

No era Francesca qui volia veure-m?
Molt aviat deixàreu Ravenna. Menys cara
que ella, la meua filla, la corona
de tot el món me fóra.

LANCIOTTO

Oh Guido, Guido!
Quant diferent aquest palau del dia
que amb ella m vaig unir! Ja no són plenes
de dances i cançons les places totes

de la ciutat de Rimini. No 's parla
de mi com altre temps. Deien: «Lanciotto
no té rei que l'iguali en sa ventura».
Tots els prínceps d'Italia m'envejaren.
Ara dec fer-los pietat. Francesca,
amb sa bella presència, commovia
suaument els cors, i amb aquell vel tenuíssim
de melangia que a sa faç donava
celestial encís i que tots creien
fill del seu sant pudor. I la tristesa
que d'haver-te deixat son cor sentia
trojava al meu redós el seu refugi
i en el soli també i en les lloances.
El temps havia les rencors difoses
i aquell dolor fugí. Girà Francesca
vers son espòs els ulls, ans de déu mesos.
Ja no 's retreia, sempre solitaria!
Pietosa cura en el seu cor sentia
sabent dels seus vassalls els planys i lluites,
i al contar-me'ls me deia, eternidora:
« Jo t'am perquè tu ets just i tens clemència ».

GUIDO

Me fas plorar. Quan era noia encara,
era tota un somris, tota una joia,
com una flor esclatant, bella i estruga

pel camí de la vida. I era presa
l'ànima que l'esguart li contemplava
del gai esprit dels joves anys que havia.
Qui presagiar pogué? De cop i volta
tot el fulgor de tanta joia pura
finí. Finit amb greu dolor! La guerra
pren-li un germà que tendrament amava.
Oh infausta remembrança! La fadiga
no podia arrencar dels llavis tremols
les pregaries que trista i fervorosa
dressava al cel pel seu germà.

LANCIOTTO

No cerca
res que la mort del seu germà consoli.
Avorreix mortalment a qui la vida
li arrepassà. Tu ja sabras quina ànima
més dolça ella avorreix. Li faig memoria
i en va li dic: «Els nostres pares guerra
se declararen, i Paolo, en lluita,
va matà un germà teu. Prou se'n deu doldre.
Ell es sang de ma sang: suaus i afables,
cavallerosos sentiments l'alenen;
no es inhumà». Més tota la contorba
sentí·l nom de Paolo. Jo sofreixo
perquè a Paolo, que viu lluny, m'inclina

molt tendre amor. Ell m'avisà que torna vers la patria estimada, i al saber-me prest a abraçar-lo, tot mon cor va batre de joia fortament. Dolça, benigna, vaig suplicar que fos la meva esposa per acullir-lo. I la resposta seva fou sols un crit. «Ell torna!», tremolosa va proferir, i allí mateix va caure. Dir-t'ho podré? Jo la vaig creure occisa, i aquella mort jo vaig pensar, t'ho juro, en el propri Paolo vindicar-la.

GUIDO

I tingueres valor?

LANCIOTTO

Oh! Que'l cel vulga fer-me mercè de tant impia ofensa!
Ella va oir com jo la repetia,
i, allargant-me les mans espaventada: [lo;
«Jure-m, — digué llavors, — jure-m d'amar-sols ell te restarà quan jo no sia del món dels vius, sols ell!». Vol que jo l'ami i ella l'odia, l'inhumana! Pensa no més en fugí a Ravena, ont no puga sofrir l'esguard del que privà de vida,

sense rencor, al seu germà.

GUIDO

Malalta

creguí no fos quan vaig llegir ta lletra.
Ell sab quant jo l'estimo! Quines coses
me reserven els anys! M'entens? No puga
deixar de tremolar!

LANCIOTTO

No parlis massa,
que arrenco en plor. Quan sòpita la miro
i closes les parpelles, blanca, immobilitat,
restant sense donar senyals de vida,
amb terrible ansietat poso 'ls meus llavis
sobre 'ls seus llavis per saber si encara
bat el seu cor. Jo li oferí, sollicit,
festes i jocs, i aviat n'estigué laça.
Res l'alegrava. En abundor vaig dur-li
 presents riquíssims d'or i pedreries.
Van agradar-li, més no'n fou alegre.
Com ella es tant devota, noves ares
he fet dreçar. Sense descans, veus pures
de cent i de cent verges sols per ella
preguen al cel pera que amar-la 's digni.
Ella repara que amb amor enjoio

les estancies que poden agradar-li,
 i quan m'ho diu romp a plorar. I a voltes
 una idea vilíssima m'assetja.
 Si jo tingués algun rival? Oh ira!
 Més no pot ser, perquè 'l seu cor pregona
 que es bell i pur. Aquí la tens.

ESCENA II

LA FRANCESCA I ELS JA CITATS

GUIDO

Abraça-m,
 filla meva! Soc jo.

FRANCESCA

Pare, la destra
 mà deixa que jo 't besi.

GUIDO

Vine, vine,
 filla i princesa meva, que 's confonguin
 els teus batecs i els meus. I tu, Lanciotto,
 tu també aquí, fill estimat. Al veure-us
 tot me sento commòs. Així us tenia

també aquell jorn en que, novells esposos,
el cel vos ajuntava.

FRANCESCA

Sí: remembra-l,
el dia aquell. Fores feliç, oh pare!

LANCIOTTO

I què? Vols dir potser que en aquella hora
fou el pare feliç, més no la filla?

FRANCESCA

Adés presagi, en veritat, vaig fer-me
que 'l meu espòs hauria dany i cura
d'emmullerar-se amb qui sols plors llençava.
Ja t'ho vaig dir que per casada no era
cridata jo, que 'l claustre era ma vida.
Tu vas dir-me que sols podrien dur-te
tranquilitat al cor les meves noces.
I jo t vaig obeir.

GUIDO

Oh! Tu pogueres,
unica filla meva, demanar-me
que al claustre te dugués? Què m restaria?
Negada hauries l'esperança a un pobre

vell de tenir un dia entre 'ls seus braços
un fill nascut d'aquella filla seva?

FRANCESCA

Jo no 'm planyo per mi. Jo ja 'm resigno
a soportar el pes de tanta angoixa [tre
com Déu m'ha assenyalat. També en el claus-
font de sanglots en el meu pit tindria;
més si sentís la vida malastruga
sols per ma culpa fóra. Lliures, tendres,
els meus gemecs en dolça cobejança
s'elevarien fins a Déu: pietosa
l'infinida bondat aculliria
les suplicants oracions, i d'ella
consol alcançarien mes tristures.
Sols desitjo morir. Jo t'afligeixo,
generós espòs meu, vivint. I alhora
t'afligiria encara més morint-me.

LANCIOTTO

Sols ets crudel pel teu espòs. Omplena
de fel i de verí tota ma vida,
més no moris, per Déu.

FRANCESCA

M'estimes massa.

I tem l'ànima mia que en gran odi
no 's converteixi aquest amor i vulgues
castigar-me de culpa que no tinga...
d'involuntaria culpa...

LANCIOTTO

Què puc témer?

FRANCESCA

Jo feblement t'expresso l'amor mia...

LANCIOTTO

Què vols dir-me amb això? Crudel tortura
sempre he sofert pera ofegà 'ls presagis
que 's feia 'l cor. Volgueres estimar-me
i, oh cell, no pots.

FRANCESCA

Què penses?

LANCIOTTO

No t'acuso,
que 'ls afectes del cor poden, a voltes,
esser involuntaris.

FRANCESCA

Què?

LANCIOTTO

No temis.

No es mon intent, esposa, l'acusar-te.
Més, els teus plors, els teus sospirs, serien
per cas remordiment, despit, sofrença
d'un contrariat amor? No, no t'acuso.

FRANCESCA (*llençant-se als braços den Guido*)

Salva la meva fama, pare. Diga-li,
jura, com ho faig jo, que allí en la casa
paterna, sense culpa, sense oprobí,
vaig passâ al teu costat l'adolescència,
i, al compartir son talem, mai una ombra
creguí poder-li dar de lleu sospita.

LANCIOTTO

Perdona: amor es de sospites facil.
Jo a mi mateix força sovint me deia:
« Si essent encar noia ignocent, de pura
i immaculada amor sentí la forta
i incompreensible febre, i ara, tacita,
servés record del meu rival, que sempre
posés davant del seu dever, ¿ tindria
jo dret algun d'exacerbar la crua
llaga del seu amor cercant lo incognit?
Reposi eternalment en l'ignocenta

puresa del seu pit! Més, deuré dir-ho?
El meu dubte cresqué quan, tota sola,
teixint lloances al germà, parlaves
i jo venia a aconsolà-t. De febre
plena exclamares: «¿I per què no tornes,
secret amic del cor? En quin refugi
t'has amagat? Per què no vols que't vegi
ans que jo mori?».

FRANCESCA

Jo vaig dir-ho?

LANCIOTTO

Amb l'ànima.

Fins dit semblava pel germà que torna.

FRANCESCA

Als malhaurats, fins en els seus deliris
escrutar vols el pensament? Conjura-s
tothom contra llur ànima afligida.
Dissort, pera ells, es lo mateix que infamia.
Se'ls fingeix pietat i se'ls odia.
No, pietat: la tomba es lo que volen.
Quan ja no pugues soportar-me, fes-lo,
fes-lo obrir promptament el meu sepulcre.
Contenta allí davallaré. Contenta,

perquè ningú 'm perseguirà.

GUIDO

Delires?

Filla meva...

LANCIOTTO

Per què terrible, irada,
llences aquests esguards? De què m'acuses?

FRANCESCA

No sabs el fat de ma dissort? No us deia
que del sòl ont repòs la mare mia
per sempre té, jo no volia moure-m?
El temps duria al damunt meu la calma,
reclosa allí. Més aquí, no. Sens treva
tot renova 'l dolor. Sempre segura
de retrobâ-l estic. Oh quin desvari!
No sé què dic. No, no 'm cregueu.

LANCIOTTO

Francesca,

vers el palau de Ravena fes via.
Guido, el teu pare, ja 't voldrà.

GUIDO

Quin castic

li imposes tu?

LANCIOTTO

Oh! Dels meus drets no n'uso.
Jo no veuré la seva patria ombrivola.
El que t'inspira horror, l'espòs que t'ama
malgrat això, no 'l veuras més. Un dia,
qui sab si empenedida, commoguda
vers ton espòs voldras tornar! Llavors,
envellit pel dolor, ja ni trobar-me
sabran tos ulls! Més el meu cor, esposa,
per ta presència 's commourà. Ventura
no ha de tenir si no 't perdona alegre.

FRANCESCA

Plores, Lanciotto?

GUIDO

Filla meva!

FRANCESCA

Pare!

Véres jamai filla més rea, dòna
més ingrata a l'espòs? Coses iniquès
el dolor me fa dir, més sols els llavis
són qui les pronuncien.

GUIDO

No entristeixis

els dies del teu pare ni procuris
fer vana la virtut per la que digna
consort el cel va concedí a Lanciotto!
Més, lleu la terra sobre 'l meu sepulcre
serà si jures que amb amor, alegre
faras el cor del teu espòs que t'ama.

FRANCESCA

No escursaré a qui dec la sang, la vida.
Filla i muller vui esser. Déu me dongui
forces per ser-ho. Junt amb mi pregueu-li.

GUIDO

Vulga la pau tornar-te, filla meva.

LANCIOTTO

Vulga-la, doncs, tornâ a la meva esposa.

ESCENA III

EL PATGE I ELS JA CITATS

EL PATGE

Hi ha un cavaller que vol entrar.

FRANCESCA (*an en Guido*)

Tu, vine,
que't cal repòs, oh pare! En tes estancies
el trobaras.

(*Se'n va amb en Guido.*)

ESCENA IV

EN LANCIOTTO I EL PATGE

LANCIOTTO

I com se diu?

EL PATGE

Suposo
jo qui deu ser, per més que'l nom no digui.
Senti l'ànima, en l'atri, commoguda.
Mirava amb joia els armaments gloriosos
dels vostres avis, i l'escut i llança
del vostre pare ha conegut.

LANCIOTTO

Paolo!

Oh germà meu!

EL PATGE (*anant-se'n*)

Aquí 'l teniu: ja entra.

ESCENA V

EN PAOLO I EN LANCIOTTO

(Corren a trobar-se i resten llargament abraçats.)

LANCIOTTO

Paolo! Ets tu?

PAOLO

Oh el meu germà! Tremia de ganes d'abraçar-te. Dolces llagrimes me fas llençar.

LANCIOTTO

Oh germà meu! Tu ets l'únic, l'únic amic dels anys llunyans i tendres.

PAOLO

Aquí mateix per la darrera volta t'estrenyí contra 'l pit... I amb tu abraçava també a qui m'era car... Ell de tristura plorà. Jo no 'l devia tornà a veure?

LANCIOTTO

Oh pare!

PAOLO

Digues: i del seu Paolo
no 't digué res quan, moribon, cloïen
les teves mans sos ulls?

LANCIOTTO

Ell no deixava
de demanà 'l fill allunyat.

PAOLO

I, conte-m:
me beneí? Ell desde 'l cel ens mira
i ens veu units i en goja. Units per sempre
serem d'ara en avant. Ja no tinc cura
de cercar glories vanes. Per Bisanci
llençava la sang meva i combatia
ciutats que jo no odiava. Tinguí febre
d'esser famós, i dons, honors i lloes
l'emperador me prodigà amb clemencia.
Queien sobre 'l meu nom les alabances.
Per quí de sang tenyí l'espasa mia?
Per l'extranger. Per cas no tinc honrosa
patria que defensar? Pera tu, Italia,
pera tu, patria meva, patria pròdiga,

combateré si la forana enveja
gosa ultratjar-te. I la més bella, Italia,
no ets de totes les terres? No breçoles
totes les belles arts? La pols dels heroes
no es la pols que cobreix les teves vies?
Tu donares un soli als nostres avis
i tot l'honor que cobejar poguessin!

LANCIOTTO

Veure-t, oir-te i no estimar-te es cosa
que no pot ser. Gracies al cel, odiar-te
no podrà pas.

PAOLO

Qui, digues?

LANCIOTTO

Oh Paolo!

Obtindre cal la benaurança meva
tendre trofeu encara.

PAOLO

Potsé estimes?

LANCIOTTO

Oh si estimo, germà! Jo amo la dòna

més bella i més angelica, i la dòna
més malhaurada, sí!

PAOLO

També jo estimo.
Confidem mutualment les nostres penes.

LANCIOTTO

Ans de morir-se 'l pare, va imposar-me
que consort escullís perquè segura
fos la pau en el soli. I a obeir-lo
vaig apressar-me tot seguit.

PAOLO

Esposa
t'es, doncs, la dòna que tu estimes? I ara
no estas content? Qui es ella? No t'estima?

LANCIOTTO

Oh, sí! La meva acusació es injusta.
Així t'estimés ella! Tu en la guerra
li occires un germà. I horror li porta
sols el teu nom i no vol veure-t.

PAOLO

Parla.

Qui es ella, qui?

LANCIOTTO

Germà, tu la vegeres
quan a la cort de Guido...

PAOLO

(contenint la seva horrible agitació)

Qui?

LANCIOTTO

La filla
de Guido.

PAOLO

I ella t'ama? I es ta esposa?
Si, es veritat: un germà seu, en lluita,
li vaig matar.

LANCIOTTO

I incessantment ne serva
dol i tristor. Perquè sabé que a Italia
tu retornaves, desolada odia
nostre palau.

PAOLO *(contenint-se sempre)*

A veure-m, doncs, se nega?
Feliç me creia al teu costat. Més prompte,

prompte me n'aniré. I serà per sempre.
Viuré ben lluny de la paterna casa.

LANCIOTTO

Oh, no, germà, que la paterna casa
fausta serà pels dos! No m'abandonis.

PAOLO

Oh! Viu en pau. L'home posposa sempre
la mullé a tota cosa. Pren la mia
i done-m tu la teva espasa. Colta
memoria fes-ne del germà.
(Duu a terme aquest cambi amb dolça violència.)

LANCIOTTO

Paolo!

PAOLO

Si arriba un jorn en que'ns tornem a veure,
un jorn llunyà, si 'ls dos vivim, més calma
tindran els nostres cors... Llavors els dies;
que ho estingeixen tot, extint ja l'odi
de Francesca hauran fet, i sens paura
com a germà 'm tindrà llavors.

LANCIOTTO

Tu plores.

PAOLO

Jo també amava! Sobre 'l món fou única
la dòna aquella als meus esguards. Tant bella!
I no m'odiava, oh Déu! No, no m'odiava!

LANCIOTTO

I la perderes?

PAOLO

Malhaurança trista,
Déu me l'ha presa!

LANCIOTTO

En mon amor conforta-t.
Al veure-t ella, als generosos gestes
dels teus modals, ha de sentí aplacada
l'ira que 't té. Vine, germà Paolo.

PAOLO

Ont me vols dur? Vers ella? No m'obliguis
a rebre l'odi que 'l seu cor me serva.

TELÓ

ACTE SEGON

ESCENA I

EN GUIDO I LA FRANCESCA

FRANCESCA

Aquí l'aura es més lliure.

GUIDO

Ont vas, Francesca,
sense guia que't mogui?

FRANCESCA

No t semblava
com si la veu oïssis de... Paolo?

GUIDO

No tingues por que'l vegis tant de prompte

Aquí no 'l veuras pas si no ho desitges.

FRANCESCA

Li ha dit algú que l'avorresc? Se'n queixa?

GUIDO

Partir volgué: vès si se'n dol! Lanciotto
l'entreté al seu costat.

FRANCESCA

Volia anar-se'n?

GUIDO

Més reposadament ara respires.
Lanciotto espera que amb dolçor suportis
del seu germà Paolo la presència.

FRANCESCA

Oh pare, pare! Sents? Esta arribada
forts batements al cor me duu. Tot Rimini
me semblava desert; funebre, muda,
la casa aquesta; i ara... No abandonis
oh pare meu, la teva filla! Pensa
que sols amb tu sabré plorar i viure!
Tu no m'ets enemic. Pietat, cura,
de mi tindries si...

GUIDO

Què dius?

FRANCESCA

Sabessis!

Oh quan amarg m'es viure solitaria!
Pietós consol serà per mi ta vida!
Fòra de tu no tinc ningú a qui gosi
les penes meves confiar. No oculte
tinc el meu cor, que facilmente s'alegra
i s'entristeix també. Més l'alegria,
com la tristor, licit no m'es mostrar-les.
Oh! Jo mateixa puc trair-me! Pobra,
pobra de mi si en algú més confio!
Tu, més benigne, guardaras les penes
d'aquesta filla teva. Si amenaces
caiguessin sobre mi, tu 'm venjaries.

GUIDO

No amagues pas tos sentiments tendrissims.
Tos pensaments secrets deixen de ser-ho
quan amb ton pare estas.

FRANCESCA

Jo tot voldria,
tot, confessar-t'ho. Més, què dic? Confondre

me sento tota jo. Déu meu! Confondre
fes ma vergonya!

GUIDO

Déu t'inspiri. Parla.
Tingues confiança. T'es un gran suplici
voler fingir.

FRANCESCA

No, que fingí es un deure,
deure •l callar i el demanar-te cura
culpa es per mi. Culpa narrar-te, oh pare!,
que'l millor dels esposos me dongueres
i que feliça no m'ha fet, delictes
tant criminals!

GUIDO

Pobre de mi! La culpa
soc jo de que no sies venturosa.

FRANCESCA

Oh bon pare! No sabs... vacilar sento
la virtut feble. I un esforç terrible
m'es necessari. Salva-m tu, sostén-me!
Llarga batalla fins aquí he vençuda;
més aquests darrers dies de ma vida

fan tremolar-me. Porta-m prompte, prompte
ont santament els fini. Ah, sí! Lanciotto
bé sospità; més jo no soc culpable!
Fidel muller li soc, fidel per sempre!
Pare, jo veig tot sudorós ton rostre.
Què tens? No 'm miris més, que t'horroritzo.

GUIDO

No 'm passa res.

FRANCESCA

Oh cel! Esprit te manca!

GUIDO

No 'm passa res, te dic. Un lleu desordre,
com si'm batés el front... Dolça ventura
pera un vell pare es apoiar l'infirm
testa en els fills que ingrats no són!

FRANCESCA

Ingrata,
ingrata filla soc. Dóna-m el castic.

GUIDO

I qui es l'impíu que de cremor sacrilega
t'inflamà 'l cor?

FRANCESCA

Impiu no es. Ignora
que l'ami jo. I ell no m'estima.

GUIDO

Ravena
vols tornâ a veure, de trobâ-l segura?

FRANCESCA

No, per fugir-ne!

GUIDO

Doncs ont es? Contesta.

FRANCESCA

Pietat me prometeres. Es a Rimini.
No m'ahiris perxò.

GUIDO

Desventurada!

ESCENA II

EN LANCIOTTO I ELS JA CITATS

LANCIOTTO

Torbats esteu? Ara fa poc tranquila

m'ha semblat ella.

GUIDO

Partirem, Francesca,
demà mateix.

LANCIOTTO

Què dius?

GUIDO

Ho vol Francesca.

FRANCESCA

Pare!

GUIDO

(anant-se'n mirant-la curiosament)

Tindras valor de contrariar-la?

ESCENA III

EN LANCIOTTO I LA FRANCESCA

FRANCESCA

No veus que crudel es?

LANCIOTTO

Jo, commoguda

pel meu doló t'creguí. També vaig creure
no m deixaries sol en el meu soli.
Pera evadir Paolo no precisa
que tu te'n vagis. Ell partir cobeja.

FRANCESCA

Partir?

LANCIOTTO

Serà sa vida malastruga
presoner d'entre murs ont sols l'odiin.

FRANCESCA

Tant ho ha sentit?

LANCIOTTO

En va jo vui convence-l.
En va tot quant li dic. Vol partir prompte.

FRANCESCA

I ell t'ama molt.

LANCIOTTO

Es bo, fidel, magnanim.
I crec que amor, en ell, no es cosa feble.
Semblant a mi, també d'amor es victima.

FRANCESCA

Victima, dius, d'amor?

LANCIOTTO

Les seves penes
ni del teu propi cor sofertes foren!

FRANCESCA

I per què ve a queixar-se aquí? Creu ara
que'm resta encara altre germà que occir-me?
Ve sols aquí pera 'l meu dany.

LANCIOTTO

Injusta!

Prega no més que un sol instant l'escoltis.
Que un sol instant el vegis, vol. Ah! Pensa
que es cunyat teu; que emprèn novells viat-
i que potser no 'l veurem més. Pietosa [ges
la veu de Déu te parla. Si en la vida
tingués un enemic prompte a escometre
la llunyaria del mar i la mà destra
m'allargués al partir, tendre i sollicit
l'estrenyeria! Vès si es dolça cosa
perdonar l'enemic!

FRANCESCA

Calla!

LANCIOTTO .

Saber-se

podrà si 'l mar per sempre més separi
les nostres vides? Sols després de l' hora
postrera resta 'l cel. I allí ventura
tindran les nostres ànimes per sempre.
No serà allí la desunió possible
i al teu germà no avorriras, oh dòna!

FRANCESCA

Espòs, espòs... jo per pietat te prego...

LANCIOTTO

Vine, germà.

FRANCESCA

Déu meu!

(Se llença als braços den Lanciotto.)

ESCENA IV

EN PAOLO I ELS JA CITATS

PAOLO

Ella! Francesca!

LANCIOTTO

Vine, Paolo, avença.

FAOLO

Què puc dir-li ?

Si veure-m no consent, voldrà escoltar-me?
Menys odiós li seré si me 'n vaig prompte.
Diga-li, doncs, germà, que aquest gran odi
que'm té, jo li perdono: no'l mereixo.
Si un seu germà li occí, jo no ho volia.
Ell tenia les tropes dispersades
i enfellonides, i amb crudel bravura
s'abalançà contra l'espasa meva.
Voler salvar-lo era llençar la vida.

FRANCESCA

*(sempre abraçada a l'espòs, sense atrevir-se
a aixecar la faç)*

Ja se n'ha anat? Ja se n'ha anat Paolo?
Sento que plora algú. Qui es?

PAOLO

Francesca,
soc jo que ploro. Jo, sense ventura!
Ni en la casa paterna m'es donada
la pau que'm cal. I la saguant ferida

del cor no era prou gran? No prou horrenda
cosa era perdre l'adorada dòna?
I no sols el germà, la patria perdo!

FRANCESCA

No hi ha raó perquè un germà abandoni
l'altre germà. Jo vui partir, tu resta:
cal un amic al meu espòs.

PAOLO

L'estimes?

L'estimes amb raó. Jo també l'amo.
Quan, combatent en molt llunyanes terres,
els vençuts, les esposes i les mares
i les filles salvava de la furia
dels meus soldats invictes, i de totes
les encontrades fort guerrer me deien,
fort guerrer, sí, més bondadós... memoria,
dolça memoria del germà que amava
tenia jo. I esperancé que un dia
tornés a veure-m amb orgull i alegre.
Sola una veu, en tota Italia alhora,
profert hauria el nom de l'inculpable
cavaller. Més, per mi, sense ventura
foren aquells triomfs!

FRANCESCA

En les llunyanes
regions quan combaties, fins tingueres
pietat pera 'ls vençuts? Verges i esposes
salvares tu? Doncs prou allí podies
llegî en l'ànima teva. De què parlo?
Vanes, folles paraules! Jo t'odio!
T'odio, sí!

PAOLO (*resoltament*)

Lanciotto, adéu. — Francesca...
(*La Francesca, oïnt que en Paolo se'n va, l'es-
guarda involuntariament. En Paolo voldria
parlar, i, en una convulsió terrible, tement
trair-se, fuig.*)

LANCIOTTO

Paolo! Oh cel! Atura-t!

ESCENA V

EN LANCIOTTO I LA FRANCESCA

FRANCESCA

Miserable,
miserable de mi!

LANCIOTTO

Pietat senties
o, bàrbara, fingeixes? Per què plores,
si a tots ens vols tornar sense ventura?
Parla: moltes raons i poderoses
pera queixar-me tinc de tes quimeres.
I a sofrir-les ningú pot obligar-me.

FRANCESCA

I obligada tampoc per tes injustes
queixes he d'estar jo. Sols pau espero
quan ja no vegi llum sobre la terra!

TELÓ

ACTE TERCER

ESCENA I

EN PAOLO

Veure-la, sí, per la darrera volta!
Amor me fa sord el dever. Sagrada
missió, partir sense poder-la veure!
No puc. Oh! Com me va mirar! Més pura
la fa 'l dolor, més bella i més altiva!
Més sobrehumana! I la perdré? Lanciotto
me l'ha furtada? Oh rabia! No l'estimo
jo al germà meu? Ell es feliç... i sempre
sia feliç... Més, què? Per què ell ho sia
el cor del seu germà ha de rompre a troços?

ESCENA II

LA FRANCESCA I EN PAOLO

FRANCESCA

(avença sense veure an en Paolo)

Ont el pare deu ser? Si dels seus llavis
sabés si 'l meu... cunyat encara no es fóra?
Veneraré aquests murs. L'ànima tota
s'exhalarà sobre aquest sòl sacríssim
que ell ha regat de llagrimetes... Malvada,
llença aquests pensaments! Jo soc esposa!

PAOLO

Plora i's dol i's parla a sí mateixa.

FRANCESCA

Els llocs aquests haig de deixar. Me duen
massa memòria d'ell. Dec recullir-me
prop de l'altar d'aquest palau i sempre
postrada davant Déu dec suplicar-li
faci mercè a les meves faltes! Sola
no m'abandonis, cel! Únic refugi
dels afligits i malhaurats!

(Va per anar-se'n.)

PAOLO

Francesca!

FRANCESCA

Què veig? Senyor, per què veniu?

PAOLO

Encara

parlar-te vui.

FRANCESCA

Parlar-me? — Joestic sola!

Sola'm deixares, pare? Ni refugi
prop de tu tinc? Dóna-m socors. La filla,
l'única filla teva te'l demana.
Caldrà que fugi.

PAOLO

Cap aont, Francesca?

FRANCESCA

Senyor! Per Déu! El meu voler respecta.
Que no'm segueixis te demano. Vulgues
deixar-me agenollar davant les ares
d'aquest palau, que sols en Déu confien
els malhaurats.

PAOLO

Amb tu davant les ares
paternes me veuran. Qui desventura
més gran que jo sofreix? Allí les nostres
queixes s'elevaran, fondes i pies,
com un sol prec. La mort del qui avorreixes
tu invocaras, la meva mort. Que escolti
Déu tes pregaries jo voldré i que dugui
sobre 'l teu odi 'l seu perdó. Que dugui
joia, alegria sobre teu; que servi
beutat i juvenesa en el teu rostre
i dongui compliment als teus desitjos!
A tots, a tots... fins de l'espòs que t'ama;
fins als fills benhaurats que d'ell alletis!

FRANCESCA

Paolo, oh Déu! Què dic? No vui que ploris;
la teva mort no vui.

PAOLO

Però m'odies.

FRANCESCA

Què 't cal de mi, si m'es precis odiar-te?
No vui torbar per res la teva vida.
Demà mateix me n'aniré. Ventura

dóna a Lanciotto, i de la perdua meva
dóna-li tu consol. Ah, cert! A Rimini
ningú més que ell podrà plorar-me. Escolta.
Per ara no li diguis, però sapigues
que jo no tornaré mai més a Rimini.
La corda 'm matarà. Quan ell, Lanciotto,
sapiga això, consoia-l. Per sa pena
llença, si pots, sia una sola llagrima!

PAOLO

Si tu m'odies, què pot caldre-m, digues,
Francesca? L'odi teu la vida 'm torba.
Quin presagi puc fer dels teus designis?
Bella com de més bella no es creada,
bella, de Déu imatge, de tots sempre
volguda i venerada... venturosa,
feliç muller... De mort parlar-me goses?
A mi m'espera que, allunyat d'Italia,
cercant honors i glories vanes, perdre
devia aquell a qui jo dec la vida!
Jo que pensava estrenye-l en mos braços!
Ell no m'hauria dut cap desventura.
Jo 'l cor li hauria descobert. Donada
m'hauria aquella que he perdut per sempre.

FRANCESCA

Qui voldras dir? Me parles de la dòna
que desitja 'l teu cor. Sens ella, miser
i malhaurat respires? Tant l'adores?
Unica flama que del cor excloure
deu el guerrer, l'amor! Tant sols l'espasa
la fama seva ha d'estimar. Oh! Egregis
afectes són. Segueix-los. No procuris
que l'amor t'envileixi.

PAOLO

Sents, pietosa,
caritat pel meu cor? Què has dit? Podries
cessar d'odiar-me si amb la meva espasa
major fama adquirís? Jo t'obeeixo.
Sols cal que manis. Lloc i temps prescriu-me.
Les més llunyanes, a les més remotes
terres jo volaré. Quant més difícils
i perilloses sien les empreses,
més dolces me seran, perquè imposades
Francesca les haurà. Prodic els braços
l'honor i l'ardiment me convertiren.
Més pel teu nom sagrat seran més prodics.
Les meves glories no seran malmeses
per tiranics intents. Altra corona,
fos ella d'or, més de tu sols odiada,

no acceptaré: sols vui lloances teves...
no lloes... un sol mot, sols un somriure,
una mirada...

FRANCESCA

Déu etern!

PAOLO

Jo t'amo!

Francesca, t'am sense esperança!

FRANCESCA

Calla!

Què dic? Què sento? Es que deliro?

PAOLO

T'amo!

FRANCESCA

T'has atrevit? Oh, calla! Oir podrien.
M'estimes tu? Tant repentina flama
t'ha pres el cor? Que't soc cunyada ignores?
Tant prompte oblides a l'amant perduda?
Trista de mi! Deixa d'aquesta meva
la teva mà! Sí, deixa! Són delictes
els besos teus!

PAOLO

Oh, no! No es repentina
la meva flama. Certament perduda
per mi es la meva amada. Més, Francesca,
aquella dòna ets tu: de tu parlava,
per tu 'm dolia, a tu jo amava, i sempre
t'he amat i t'am i t'amaré en la vida!
Si de l'impiau amor degués eterna
culpa sofrir, jo eternalment encara
per sempre t'amaré!

FRANCESCA

Cert es, Paolo,
cert? M'estimaves?

PAOLO

Embaixada un dia
del pare meu a Ravena portava.
Acompanyada d'un seguici funebre
de dònnes afligides, te vaig veure,
per un atri passar. Trista, obsequiosa,
davant d'un bell sepulcre te flectares.
Allí, amb les mans al cel, pietosa i muda
plorares. «Qui es?», vaig preguntar. «La filla
de Guido», em respongueren. «I la tomba,
de qui es la tomba?» «De la mare seva.»

Quanta pietat vaig senti al cor, oh quanta!
Quins batements confosos! Tu, Francesca,
velada estaves; no tos ulls podia
veure llavors, més ja desde aquella hora
vaig estimar-te.

FRANCESCA

Prou! Tu... m'estimares?

PAOLO

Vaig algun temps aquest amor abscondre,
més va semblar-me com si un dia haguessis
llegit en el meu cor. Jo no podia
deixar de passejar, prop tes estancies,
pel jardí silenciós. Junts al murmuri
de les aigües del llac, entre l'aroma
de les flors, sospirava, i quan vingueres
tremant me'n vaig anar. Sobre d'un llibre
tos ulls atents no 'm veren; sobre 'l llibre
te va caure una llàgrima. Commosa
l'ànima mia, vaig de tu apropar-me.
Perplexes eren les paraules mies,
perplexes eren les paraules teves.
Aquell llibre 'm mostrares i llegírem,
llegírem junts el llibre que 'm mostrares:
«De Lancillotto com amor feu presa.

Estavem sols i sense cap sospita.»
Nostres esguards se van trobar. Mon rostre
prengué foc i color: tu tremolaves
i, rapida, de mi fugires, muda.

FRANCESCA

Oh el dia aquell! Tu vas quedar-te 'l llibre.

PAOLO

El guardo sobre 'l cor. En llunyadança
feliç me féu. Vet-el aquí. Les fulles
que llegírem llavors, mira. Mira
segellada la llagrima pietosa
que caigué dels teus ulls.

FRANCESCA

Vés, te conjuro:
no altra memoria conservar m'es licita
que la del mort germà.

PAOLO

No encar versada
la sang aquella havia jo. Funestes
guerres! Aquella sang per mi versada
me va robar valor i, massa timid,
no demané la teva mà. Llavors

vers l'Asia misteriosa a fer la guerra
me'n vaig anar ple d'ilusions alegres.
Pensava tornar prest, i, ja aplacada
trobant-te, demanar-te. Sí: d'obtindre-t
l'esperança servava, t'ho confesso.

FRANCESCA

Mísera jo! Vés-te 'n, te prec, Paolo,
i el meu dolor, la mia virtut respecta.
Per poder resistir, qui 'm darà forces?

PAOLO

La mà m'has apretat. Dolça ventura!
Per què, digues, així l'has apretada?

FRANCESCA

Paolo!

PAOLO

No m'odies? No m'odies?

FRANCESCA

Que t'odii convé.

PAOLO

Tens pit per fer-ho?

FRANCESCA

No puc.

PAOLO

Santa paraula! Dignes, dòna,
repeteix-m'ho mil voltes: no m'odíes?

FRANCESCA

Massa t'he dit. Cruel! No 't cal encara?
Vés-te'n i deixa-m.

PAOLO

Parla! Quina angoixa!
No 't deixaré si no m'ho dius tot d'una.

FRANCESCA

Ja no t'ho he dit, potser... que t'am? Dels lla-
ha eixit el mot impiu! T'amo: jo moro [vis
d'amor per tu. Més vui morí ignocenta.
Oh, pietat!

PAOLO

M'estimes tu, m'estimes?
Horrenda sort! Destí cruel! Oh dòna!
Més amb aquest horror que'm desespera,
tanta es la joia que jo sento, tanta
que dir-te-la no puc. I era certíssim
que m'estimaves? I't vaig perdre!

FRANCESCA

Fores

tu qui m'abandonares. Jo estimada
no 'm creia ser de tu ni poder ser-ho.
Vés-te'n, Paolo. Fes que aquesta sia
la darrera vegada.

PAOLO

No, Francesca.

Possible no es que t'abandoni. Vulgues
que al menys te vegi.

FRANCESCA

Veure-ns i trair-nos?

Sofrir sospites d'ell? Taca injuriosa
posar sobre 'l meu nom? No, no, Paolo.
Vés-te'n, si tu m'estimes.

PAOLO

Desventura

Oh sort irreparable! No, tacar-lo
no voldria 'l teu nom! Jamai! Esposa
d'un altre ets tu. Jo dec morir. No servis
recort de mi. Beata viu. Perdona
si jo he torbat la pau de la teva ànima.
Pobre de mi! No ploris, no m'estimis!

la culpa: es de la sort. Adéu, Francesca.

FRANCESCA

(casi fòra de si, amb un crit convulsiu)

Paolo, atura-t!

LANCIOTTO

Quina veu!

GUIDO *(sostenint la filla)*

Li manca

l'alè.

PAOLO

Francesca!

FRANCESCA

Fuig, se 'n va... Jo moro.
(Se desmaia en braços den Guido.)

PAOLO

Deu-li socors! Francesca...

GUIDO

Filla meva!
(La Francesca es duta a les seves estancies.)

ESCENA IV

EN LANCIOTTO I EN PAOLO

LANCIOTTO

Paolo! Més, què sento? Fera espasa
despulla al davant meu.

PAOLO

Barbre! Tu, gosa!
S'es espantada, de mi fuig... I deixa
que'm mori jo!

(Se'n va.)

ESCENA V

EN LANCIOTTO

Déu meu! Possible fóra?
Ella estimar-lo? Ella? I ho fingia!
No, foll de mi. L'infern aquesta idea
me deu haver portat... i si... Que's tanqui

la reixa del palau i que a Paolo
se privi la fugida. Si forceja,
que força se li oposi. Sort injusta,
jo esvairé les ombres que m'envies!

TELÓ

ACTE QUART

ESCENA I

EN LANCIOTTO I UN PATGE

LANCIOTTO

Què? Guido a pressa son partir? Vui veure-la, veure-la vui, la meva esposa. Encara que privar-m'ho volgués... Paolo.

EL PATGE

Vostre

germà?

LANCIOTTO

Si, mon... germà.

ESCENA II

EN LANCIOTTO

Nefastes íres!

Germà meu es! Això mateix! Per ser-ho
més gran es el delicte! Ella l'odiava!
Ah mentidera! Jo creguí en son odi!
Tenir-lo lluny era son dol i cura.
A un prest retorn a Rimini, Francesca
secretament el va invitar. Oh! Calma-t,
pensament meu! Ferotge m'aconselles
brandar l'espasa aquesta. Jo tremolo!

ESCENA III

EN GUIDO I EN LANCIOTTO

LANCIOTTO

Intenta acas fugir de mi Francesca?
Espera abandonar-me sens que ho sapiga
son propri espòs! I tu 'l designi aproves..

GUIDO

Es necessari.

LANCIOTTO

Rea, sí! Ta filla
culpable es.

GUIDO

Oh, no! Sort tremebunda
plors exigeix de tots!

LANCIOTTO

Dius que no es rea
i està cremant d'una passió execranda!

GUIDO

Força se 'n dol i d'ell fugir desitja.
Tant prest se reposà, ple de vergonya,
ple d'ira 'l cor, del teu davant vaig treure-la.
I, posant en oblit que era 'l seu pare,
flectada al peu d'un sant altar, jo, nua
l'espasa meva que posé en sa testa,
la vaig amenaçar de destroçar-la,
la vaig amenaçar de maleir-la
després si no parlava, si no deia
la veritat. I entre sanglots de folla
parlà la malhaurada.

LANCIOTTO

Què va dir-te?

GUIDO

M'ofega 'l plor. M'es filla. Va posar-me,
tremint, sobre l'acer la seva gorja
i els ulls plorosos sobre 'ls meus inflexes.
«Ets tu culpable?—li vaig dir.—Respon-me.
Ets tu culpable?» Pronunciar paraula
d'angoixa no podia. Commoguda
per força tinguí l'ànima. No veure-la
volguí en aquell instant. I vaig sentir-me
les plantes abraçar, i ella, amb el rostre
ran de terra mateix, cridava: «Pare!».
La veu era mortal. Cridava: «Pare!
Soc ignocenta». «Jura-m'ho.» «T'ho juro!»
I jo en silenci m'aixugava 'l rostre.
«Soc ignocenta!», sens descans me deia.
Llençé l'acer i vaig alçar-la. Junta
sobre 'l meu pit la vaig estrènyer. Pare
soc malhaurat i ofès, però soc pare.

LANCIOTTO

Rabia! L'estima i vanta l'ignocència!
Lluny dels meus ulls espera la ventura
de l'amor de Paolo. Vanes, vanes
les seves esperances! Ell seguir-la
deu voler fins a Ravenna. Traidores
i males arts! Més jo 'ls puc vence encara!

GUIDO

Respectaras mos cabells blancs, Lanciotto.
Jo dec salvar-la: tu, mai més reveure-la.

(Se'n va.)

ESCENA IV

EN LANCIOTTO I EN PAOLO

LANCIOTTO

Vine, malvat!

PAOLO

No tinc costum d'oir-les
semblants paraules. En un altre fóren
ja castigades. Més, en tu, del pare
honro l'autoritat i la sofreixo.
Parles al teu germà? Parles al subdit?

LANCIOTTO

Parlo... al germà. Dignes, respon, Paolo:
si tu fossis casat i al millor dia
la teva esposa t'enganyés, i flama
sentís per un altre home; si aquest home
dels teus amics fos l'únic; si aquest home
com un germà contra 'l teu pit tinguessis...

què faries? — Pensava.

PAOLO

Molt te costa
cercà una comparança.

LANCIOTTO

Sents que 'm costa?
Germà, no es gens costós. El nostre pare
per testimoni has pres. Jo no fingia.
Dels seus dos fills se tracta, si cap dubte
se 't presentés encara.

PAOLO

Sols tu mereixes
del soli disfrutar. Què més puc dir-te?
Oh com me sento desigual! Encara
que magnanim me crec, no crec pas ser-ho
com tu.

LANCIOTTO

Respon-me, doncs: si fos ta esposa?

PAOLO

Ella, Francesca? D'un rival ni l'ombra
jo sofriria.

LANCIOTTO

I si un germà a estimar-la,
sols a estimar-la, s'atrevis?

PAOLO

Terrible
desventurança! Ai d'ell! Germà no 'm fóra.
Per res del món hauria cap respecte.
Sols el punyal en el seu cor.

LANCIOTTO

Pensava
lo mateix que tu penses. Sense forces
detinc la mà que corre cap al cinte.
Malgrat el meu furor, l'he detinguda.
Confesses, doncs, el teu delicte? Penses
no tant sòls seduir l'esposa d'altri,
sinó l'esposa del germà?

PAOLO

No fores
pas tant crudel si de la teva espasa
m'atravessessis. No soc vil. Criatura
tant ignocent i angelical voldria
jo seduir? Jamai. Qui ama a Francesca
no es vil, i, si ho ha estat, sols per amar-la

la vilesa ha perdut. Sublims se tornen
els cors que veuen tant sublim criatura.
Jo vui esser humà, vui esser predic
i religiós sols perquè l'amo. I penso
que potsé ho sigui més de lo que estilen
els prínceps i els guerrers, sols perquè l'amo.

LANCIOTTO

Ets el més insolent de tots els homes.
Vantes aixís el teu amor?

PAOLO

Si iniqua
fos l'amor meva, prou callar sabria ;
més mon amor es pur, immens. Sabria
morir mil voltes ans que dur-lo a l'ombra
pera tacar-lo. I ademés... me sento
necessitat d'anar-me'n. Per ta esposa
renunciaras al teu germà per sempre!

LANCIOTTO

No es vil i inic el teu amor? Per sempre
no 'm tornes malhaurat? Sabré olvidar-ho
que tingui un germà car, més es possible
que del cor de Francesca jo l'esborri?
No t'enduras son cor en llunyadança

sofrint d'absències? Odiat me queda viure per sempre. No ho dirà, pietosa, no, no ho dirà, però ho sé bé: m'odia. Tu, felló, n'ets culpable.

PAOLO

Jo ho confesso. L'estimo, sí. Més de Francesca, ho juro, tu no pots sospitar.

LANCIOTTO

També enganyar-me voldries tu? L'intent ja t'endevino. Tems que jo puga un dia, de Francesca, de l'amant teva, vindicar-me. Si ara més desitjós n'estic! Què? No deuria sacrificar-vos a tots dos? Jo regno. Soc un espòs trait i soc un príncep ultratjat. Què pot dir de mi la fama? De vosaltres dirà: «Foren uns perfids».

PAOLO

Dirà la fama: «Quina culpa havia si de jove Paolo fou a Ravenna comanat per son pare, i allí pura passió sentí per la més bella dòna?».

I diga-m, tu, quin dret tens sobre d'ella?
 Jamai t'havia vist: raó política
 t'obligà per esposa a demanar-la.
 No dóna sentiments, també, natura
 fins als fills dels magnats? Per què no véres
 de llegir dins son cor quan l'escullires
 per fer-la esposa teva?

LANCIOTTO

T'atreveixes?
 Sobre un insult, un altre. No. S'acaba
 la paciència que tinc. (*Posa mà a l'esposa.*)

ESCENA V

EN GUIDO, LA FRANCESCA I ELS JA CITATS

FRANCESCA (*abans de sortir*)

L'acer fulgura.

Pare! Veig com se baten.

(*En Guido vol deturar primer a la Francesca;
 després s'interposa entre en Paolo i en Lan-
 ciotto.*)

GUIDO

Detureu-vos!

Oh exacerbats! Entre germans pot esser
lluïta tant vil?

PAOLO

Si ja no'm queda vida!
La sang que'm resta dins les venes, vessa-la.

FRANCESCA

Jo us he ofès solament: feriu-me alhora!

GUIDO

Oh filla!

LANCIOTTO

La presencia del teu pare
per sort t'ha defensada, dòna iniqua!
Resta en sos braços, i ai! si t'abandona!
Oblidaré que'l teu breçol fou regi.
Pitjor que a esclava't tractaré, que infame
fou ton amor: més que una esclava, infame
l'esposa infidel es. Paraula impia!
Sols a l'oïr-la un desenfrè m'arborà.
Tant t'he estimat, tant t'he adorat jo sempre
per menysprear-me? Soc altiu: encara
no sabies això? Foll i terrible
se sent mon cor quan es altiu. Ferotges
ultratges m'han donat i no 'ls perdono.

L'honor m'ho priva. Honor? Què dic? Sabies
què vol dir tindre honor?

GUIDO

Lanciotto, calla.

LANCIOTTO

Jo de l'honor la veu omnipotenta
sento dintre mon cor. Quan ell m'obliga,
no escolto pas una altra veu i enfonso
l'acer sia a qui sia.

FRANCESCA

Oh pare, pare!

Ja que ell no 'm mata, mate-m tu.

LANCIOTTO

Deliro?

Que us espanteu? — Oh Guido! Si Lanciotto
per un atzar visqués en la vellesa,
fredament pesarà virtuts i vicis
dels anys passats. Més quan d'una adorada
muller que havia se recordi, tota
la furia antiga remourà, la furia
desesperada. I amb l'esguard terrible
llençarà imprecacions, i vers la tomba

sospirarà, que 'ls seus sanglots apagui.
Més no vindrà aquest dia. Vers la tomba
m'empeny avui. Ella la veu propera
i pensa alegrement en trepitjar-la.
Pensa que a fer-me aquest insult l'ajudi
qui car li es...

FRANCESCA

Oh cel! Doneu-me forces
pera que pugua contestar. No deixo
d'oïr la veu del meu honor. Si amava,
no eren pas vils mos sentiments. Un príncep,
un cavaller valent i prodic era
sols Paolo per mi. Magnats i pobles
lloes li daven. I la teva esposa
llavors jo no era encar... Més, per què parlo?
Just es el teu furor. La flama aquesta
tu no has sabut mai apagar. Voldries
ara apagar-la. Si no ve Paolo,
morta m'hauria amb el secret: t'ho juro.

PAOLO

Desventurada dona!

FRANCESCA

Condoleix-te!

No'l meu amant: el teu germà perdona.

LANCIOTTO

Pregues per ell? Malvada! Creus encara que sortireu lliures d'aquí? Creguereu tenir lluny d'aquest clos les vides juntes. I ell t'ha promès també que't furtaria dels braços del teu pare.

PAOLO

Vil calúnnia!

LANCIOTTO

Jo vil, has dit? — Francesca anirà a Ravenna i mai més te veurà, mai més! — Que sobte sia aquest pres pels guardes! Que no surti fòra la reixa!

PAOLO (*volent-se defensar*)

Tal inic suplici
no puc sofrir dins la paterna casa.

LANCIOTTO

Jo soc el teu senyor. Cedeix per força
l'acer rebel...

PAOLO (*oprès pels guardes*)

Així, germà, em despulles
de les meves defenses! Oh quin cambi,
quin cambi en mi!

FRANCESCA

Oh pietat! — Paolo!...

PAOLO

Francesca!...

LANCIOTTO

Dòna!...

GUIDO

Vine amb mi i allunya-t
del furor inhumà que ara 'l domina.

TELÓ

ACTE CINQUÈ

ESCENA I

(La sala està il·luminada per una llampara.)

LA FRANCESCA I EN GUIDO

FRANCESCA

L'has aplacat?

GUIDO

(venint de les estancies den Lanciotto)

Espaventat, terrible,
saltà del llit quan me vegé. Paraules
folles les seves eren: « Oh quin dia,
quin dia més nefast! Perdre Francesca
dec soportar? No, no. Ja 'l meu proposit
de nou he fet. Sens ella no puc viure ».
Era son rostre ple d'amargues llagrimes,

i ara furiós te nomenava impura
o ple d'amor te suplicava. En braços
llargament l'he tingut, i també, filla,
també he plorat amb ell, desenfrenada
la deù del nostre plor. Per fi, quieta
l'ànima seva, als meus consells vençuda,
s'ha conformat en que partim alhora
sense que 'l vegis.

FRANCESCA

No confiis, pare.
Si ara no 'l veig, no 'l veuré més. M'odia,
rencor me té. Del seu perdó segura
vui estar jo.

GUIDO

Tranquila, filla meva,
pots ben estar. T'ha perdonat. Paolo
perdonarà també. M'ha dat paraula.

FRANCESCA

Oh joia! Més te prego no nomenis
en aquest bell moment a qui desitjo
sols oblidar. Ja en el meu cor menys forta
la seva veu me parla. La perduda
virtut torna vers mi i empenedida

sols faig memòria de l'espòs que 'm dares
i que amar no he sabut. Sols una volta
parlar voldria encara amb ell. No avivis
el meu dolor. Cedeix-me aquesta gràcia.
El gran remordiment per les ja foses
ingròtituds li vull mostrar. Vull dir-li,
genolls en terra, que despit no senti
ni despreci per mi. Porta la súplica.
Vés, pare meu, que si no 'l veig, me sembla
que del perdó del cel mereixedora
no soc.

GUIDO

M'hi obligues? Te 'l duré.

ESCENA II

FRANCESCA

Oh Rimini!
Te deixo, doncs, per sempre, alegre Rimini?
Adéu, ciutat fatal! Adéu, estancies
que cares m'heu sigut i desestrugues! [la-m,
Breçol d'aquell guerrer... Què dic? Conso-
Déu eternal! Precs novament t'endrego;
no perquè sia rea, desoir-me

vulgues aquest instant. Jo no 't demano
gracia per mi. Jo prego fervorosa
per aquests dos germans. La teva destra
sobre les testes llurs extendre vulgues.
Què estic veient?

ESCENA III

LA FRANCESCA I EN PAOLO

PAOLO

(en un esclat delirant i amb una espasa a la mà)

Oh joia sobrehumana!

Veure-la encara m'es permès. No 't moguis.
Si fuges, te feresc.

FRANCESCA

Otjat! Ai, laça!

I com en armes?

PAOLO

Sobornar, difícil
no m'ha sigut els guardes. L'or, Francesca,
ho ha pogut tot.

FRANCESCA

Oh cel! Noves malures.

Delictes nous.

PAOLO

Pera impedir delictes
he vingut. No seria vindicada,
creu, contra mi, la gelosia seva.
Pensa immolar-te. I un espant terrible
m'ha fet venir. Tardanament he closes
aquesta nit, humides, les parpelles.
Quines visions crudels! T'he vist exausta
i immersa en ta sang propria, moribonda.
Jo a terra m'he llençat per dur-te auxili.
Tu 'l meu nom proferies i expiraves!
Desesperant deliri! Prou desvetllo
tots els sentits, més el terrible somni
no vol fugir del meu davant. Oh! Mira.
Llenço mortal suor mentres t'ho conto.

FRANCESCA

Calma-t.

PAOLO

Furiós m'he desvetllat. Amb dadives
els guardes vils he corromput. Depressa
l'espasa he pres irat. Ah! Ja temia

no veure-t més, mai més! I aquí 't retrobo.
 Ventura meva! Mana-m: tu regeixes
 tant el meu braç com el meu cor. Desitjo
 morir per tu.

FRANCESCA

Calma-t, Paolo, calma-t.
 No durà a cap l'ultratge que suposes.
 Estem tots dos ja perdonats. Què esperes?
 Fuig tot seguit.

PAOLO

Si amb el teu pare salva
 no 't veig fòra de Rimini, no tingues
 cap mena d'ilusió en que t'abandoni.
 Presagi infaust i horrible m'atormenta
 i pels teus dies temo. Ah, no m'estimes!
 Tu, resignada...

FRANCESCA

Cal que ho sia.

PAOLO

Parla.

Quan ens veurem? Aont?

FRANCESCA

Aquí en la terra,

si un jorn acaba 'l nostre amor...

PAOLO

Llavores

no'ns hem de veure més. Mai més! Francesca a
sobre 'l meu cor posa la mà. Segura
després sobre 'l teu cor també reposa-la
i dels batecs del meu no te n'oblidis.
Són ferotges, amor!

FRANCESCA

Oh amor!

PAOLO

Francesca!

Jo t'hauria adorat. Ni un jorn hauria
passat sense anhelar-te la ventura.
Pera fer-te feliç sempre, a tot'hora,
m'hauria desvetllat. Tu, l'adorada,
m'hauries fet — oh idea, bella idea
que fulguraves en la pensa trista! —
pare d'infants angelicals, de prole
simil a tu. I jo a aquells fills carissims
els hauria ensenyat a venerar-te.
Déu el primer. Després, tant com t'estimo
t'haurien estimada.

FRANCESCA

No, Paolo,
no parlis més, que oir-te sols es culpa.

PAOLO

I mai, Francesca, mai has de ser meva?
Mai ho has de ser?

FRANCESCA

Què parles? Què delires?
De tot quant dec al meu espòs, eterna
remembrança n'hauré. Faré memoria
dels generosos sacrificis que ara,
que sempre ha fet per mi. Solemne i pura
protesta escolta. — Si l'injusta dalla
l'arrebassés primer que a mi, perpetua
memoria en servaré i el vel de viuda
duré per sempre sobre 'l front. No imploris
que pensi en tu, reclosa en el silenci.
Fóra ofendre la pau del seu sepulcre.

PAOLO

Mal m'has entès: no faig impius presagis,
augurs crudels. Ben llarga vui la vida
del meu germà. Que 'm mati ell. Més, llunya

viu tu, també, Francesca, del seu odi.
Viu i en silenci estima-m! En tos tristos
somis sovint me veuras tu. Beata
i espectral ombra, dia i nit i sempre
t'adoraré...

FRANCESCA

Paolo!...

PAOLO

Cels i homes
tirans ens han sigut, tirans.

FRANCESCA

Detura-t!

Pel Déu del cel, que 'ns poden veure!—Pare!
(Cridant.)

PAOLO

Oh, no! Ja no mereix el nom de pare
qui al seu voler la seva filla immola
tant tiranicament. Qui sense pena
la flor dels teus anys joves ha marcida
i en llagrimes de fel l'ha sepultada?
Qui t'ha fet presa de la febre fonda
que ara t'agita? Qui a la boca funebre

del teu sepulcre t'ha posat?... El pare!

FRANCESCA

Impiu! Que has dit? — Sento remors.

PAOLO

No temis.

Dels braços meus ningú 't pendrà: t'ho juro.

ESCENA IV

EN GUIDO, EN LANCIOTTO I ELS JA CITATS

LANCIOTTO

Què veig? Paolo? M'han trait els guardes.

Oh rabia! Perquè sia testimoni

de tanta infamia, m'has cridat, oh Guido?

Per ardit seu a mi t'ha enviat ella.

Fugir volien o rebels mostrar-se

contra la meva voluntat. Que morin,

que morin junts!

(Despulla l'acer i combat contra en Paolo.)

FRANCESCA

Ira del cell!

GUIDO

Malvada!

A maleir-te 'm forces! Tu m'hi obligues!

PAOLO

Tots t'aïren, Francesca, t'avorreixen.
Tant sols en el meu braç defensa trobes.

FRANCESCA

Aplaqueu-vos, germans. Entre un i altre
jo 'm posaré. Soc rea...

LANCIOTTO (*traspasant-la*)

Mor!

GUIDO

Ah! Miser!

LANCIOTTO

I, tu, defensa-t, vil!

PAOLO

(*llenant l'espasa a terra i deixant-se ferir*)

Fereix!

GUIDO

Què feres?

LANCIOTTO

Cel! Quina'sang!

PAOLO

Oh Déu! Francesca!

FRANCESCA

Pare,

pare, tu 'm maleires!

GUIDO

Jo 't perdono.

PAOLO

Perdona-m! Oh! Francesca! Jo la culpa
soc de que moris...

FRANCESCA

Eternal... martiri...
sota terra ens... espera... Ai!

PAOLO

Eterna
l'amor nostra serà... Francesca... Es morta...
Moro també... jo moro...

LANCIOTTO

No té vida.

Morta ja està. Paolo! Tu 'm donares
aquest acer! Sia per mi!

GUIDO

Ja es teva
tota la sang que cobejares! Trista
vindicta has fet. I prou. Quan el sol torni
sentirà horror de tanta sang vessada.

TELÓ

Mabó, Febrer 1909

OBRES D'ALFONS MASERAS

NOVELA

Edmon.

La fi d'un idili.

Fets i paraules de Mestre Blai Martí.

L'Adolescent.

VERS

Delirium.

TRADUCCIONS

Tartuf, comedia de Molière.

**Francesca de Rimini, tragedia de Silvio
Pellico.**